



Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almenyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele.

Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ANDREAS BOJSEN

ET MINDESKRIFT

UDGIVET

AF

LARS ANDERSEN



KØBENHAVN

H. H. THIELES BOGTRYKKERI

1906

ANDREAS BOJSENS LEVNED

ANDREAS JØRGENSEN BOJSEN er født i Røding, Haderslev Amt, d. 6. Juni 1846 og nedstammer fra sønderjydske Bondeslægter baade paa Faders og Moders Side. Hans Forældre var Gaardejer Jørgen Bojsen og dennes Hustru Else Cathrine Ganderup. Den sidste var en Datter af Gaardejer Thomas Christensen, der i Aaret 1836 afstod Gaarden til Svigersønnen. Samme Thomas Christensen var bekjendt for at tage alting med stor Ro, og til Eksempel derpaa fortalte man, at selv om Regnen hængte over Hovedet, naar han kjørte Korn ind, gav han sig alligevel god Tid til at gaa ind og faa Piben tændt.

Af otte Søskende var Andreas Bojsen den syvende i Rækken, og Navnet Andreas fik han efter en afdød Farbroder, der havde været Lærer. Endnu før han lærte at læse eller havde begyndt at gaa i Skole, lærte han at ryge Tobak, har han fortalt. Han havde nemlig en Farbroder, der var Kræmmer og handlede med Manufakturvarer, idet han med Posen paa Ryggen gik fra Hus til Hus og solgte sine Varer, hvorved han tjente sig saa meget, at han kunde kjøbe en Gaard. Han boede, naar han ikke var ude paa Handelen, hos Andreas Bojsens Forældre, og da Andreas ofte fik Lov til

at ryge af Farbroderens Pibe, endte det med, at han blev en lidenskabelig Tobaksryger. Hans Forældre syntes ikke om det og forbød ham at ryge; men omsider fik han Tilladelse til at ryge om Søndagen, og det var derfor med Længsel han i sin Drengetid ventede paa den Dag. Saalænge han var rask, var han en lidenskabelig Tobaksryger, hvilket rimeligvis var til Skade for hans svage Bryst; men den Gang tænktes der i Almindelighed ikke paa at leve efter Sundhed, og var der Tale om sligt, gjordes der gjerne Løjer dermed.

Andreas Bojsen voksede op i et godt Hjem og forøvrigt gik Tiden for ham som for de fleste andre Bønderdrenge paa den Tid med at gaa i Skole om Vinteren og passe Kreaturer om Sommeren. De første Aar, han gik i Rødding Skole, var den ikke i den bedste Forfatning; Læreren var en ældre Mand, som ikke havde gaaet paa noget Seminarium, men havde faaet privat Undervisning og aflagt en Prøve, hvorefter han erkjendtes for at have den fornødne Uddannelse til Lærergjerningen. I Rødding og Skrave Sogne var den Gang Amtsprovst Høgsbro Præst — i Sønderjylland havde man en Tid Amtsprovster — og han indsatte nævnte Lærer som Degn og Lærer i Rødding. Det var et forholdsvis stort Embede for en ung Mand, og de gamle sagde, at en medvirkende Grund til, at han fik Embedet, var den, at han giftede sig med sin Formands Enke, som havde et Par smaa Børn. Hvordan det end forholdt sig dermed, saa levede Degnen og hans Hustru godt

sammen, og de havde et hyggeligt Hjem. Derimod var det ikke hyggeligt i Skolen. Om Vinteren gik Børnene i Skole hver Dag fra det femte til det fjortende eller femtende Aar, og de undervistes samtidig af een Lærer i et Antal af indtil hundrede. Da der kun undervistes i Religion, Læsning, Regning, Skrivning og Retskrivning, blev der megen Tid til hvert Fag, og derfor kom en Del af Børnene ret godt frem i Færdighederne. Hvad Religionsundervisningen angik, da bestod den væsentlig i at høre Børnene i Balles Lærebog, som skulde læres udenad fra Ende til anden, Anmærkningerne iberegnete, og det samme var Tilfældet med Bibelhistorien. En af de større Drengene hjalp de mindre Børn med Læsning og hørte dem paa Lektierne. Der blev ingen Sinde fortalt for Børnene, og der blev ikke sunget i Skolen undtagen en Morgensalme, som altid var den samme. Det var en tør Skolegang, og jeg har senere undret mig over, at der desuagtet kunde være saa god Orden i Skolen, som der virkelig var, og det er et Vidnesbyrd om, at den gamle Lærer havde Evne til at omgaas Børn.

Andreas Bojsens Forældre havde en Del Skov til deres Gaard, og det var almindeligt i Rødding paa den Tid, at de Bønder, der havde Skov, forarbejdede en Del Træ til Salg, som: Harvebul, Skovle, River, Tøjrepæle o. s. v. og drog saa med det til Ribe eller andre Steder paa de skovfattede Egne og solgte det. Andreas Bojsen lagde sig tidlig efter at binde Limer (Koste) af Birkeris, og naar

Faderen kjørte til Ribe med sine Varer, fik han Limerne med og solgte, og det gav Andreas Bojsen en god Indtægt, saa han kunde have Penge paa Lommen, hvad de fleste Drengene ikke havde ret ofte paa den Tid, selv om deres Forældre havde gode Kaar.

Da Andreas Bojsen var ved Konfirmationsalderen, kom der en ung Lærer, der havde faaet sin Uddannelse paa Tønder Seminarium, til Rødding Skole og fik øverste Klasse at undervise. Han fortalte for Børnene, han sang med dem, og skjønt det vel nu gaar saaledes til i de fleste Almueskoler, uden at Børnene finder noget mærkeligt deri, saa var det alligevel en saa fornøjelig Overgang for dem, der kun kjendte Ramseriet i Skolen, at det baade vakte Glæde og Fornøddring. Samme Lærer havde tillige godt Greb paa at lære fra sig, saa Børnene gjorde gode Fremskridt; mange blev glade ved at gaa i Skole, og deriblandt var Andreas Bojsen, der gik i Skole et Aar eller to ud over den sædvanlige Konfirmationsalder.

Var der sket en god Forandring i Skolen, saa var Forandringen ved Konfirmationsundervisningen og Forkyndelsen i Kirken endnu af en meget mere gennemgribende Betydning, da Pastor H. Svejstrup var kommen til Rødding og havde afløst den gamle rationalistiske Præst J. Hempel, der havde været Sognepræst i Rødding og Skrave i nogle og tredive Aar. Kirken, som tidligere havde været meget lidt besøgt, var nu overfyldt næsten hver Søndag, da der ikke blot kom mange i Kirke fra selve Rød-

ding, men ogsaa fra Nabosognene. Uden Svejstrups Virksomhed kunde man ikke godt tænke sig en Frimenighed senere i Rødding.

Hos Svejstrup kom Andreas Bojsen til at gaa til Konfirmationsforberedelse, og da han baade var vel oplært fra Skolen og havde et aabent Øre, kan man forstaa, at Konfirmationsforberedelsen har været frugtbringende for hans Udvikling.

Omtrent samtidig med Svejstrup kom Ludvig Schrøder og H. Nutzhorn til Rødding Højskole, saa det var en god Tid for unge Menneskers Udvikling deromkring, naar de ellers havde Trang til at faa Lys over Livet, da der stadigt var noget godt at høre.

Efter Konfirmationen fik Andreas Bojsen fremdeles Undervisning en Tid hos forannævnte Lærer, der forberedte flere unge Mennesker til Optagelse paa et Seminarium, og derefter kom han paa Rødding Højskole. Det var særlig paa Grund af Schrøders Paavirkning at baade Andreas Bojsen og jeg kom til at virke i Friskolen; men da vi alligevel besluttede os til at tage Skolelærereksamen, anbefalede han os Blaagaards Seminarium paa Nørrebro i Kjøbenhavn.

Imidlertid kom vi til at holde Skole først og tjente begge en Tid under Svejstrup. Andreas Bojsen i Langetved Skovskole og jeg i Krogstrup Skole, begge i Skrave Sogn. Mens vi var der besøgte Svejstrup og Schrøder os engang for at se, hvorledes vi bar os ad med at holde Skole. De syntes, at Bojsen havde fortalt for stort et Stykke

af Bibelhistorien, og hos mig syntes de ikke om, som rimeligt var, at vi brugte det nye Testamente til Indenadslæsning. De var ellers meget venlige, og vi tog os deres Bemærkninger til Indtægt.

Nuværende Frimenighedspræst Laust Povlsen i Bovlund, Agerskov Sogn i Sønderjylland, var den Gang Lærer i Rangstrup i samme Sogn, og da han var anset for at være en dygtig Lærer, anbefalede Svejstrup os at tage ned til Rangstrup for at se, hvorledes Povlsen holdt Skole. Vi gav os saa paa Rejse; men da vi kom til Rødding, var Povlsen der for at sige Farvel til gode Venner, han vilde gaa frivillig med i Krigen, som da var udbrudt. I Skolen havde han talt Fædrelandets Sag saa varmt, at et Par af hans Skoledrenge uden deres Forældres Tilladelse eller Vidende drog af Sted til den danske Hær, der laa ved Dannevirke, for at melde sig til Tjeneste; men de blev ikke antagne og maatte rejse hjem med uforrettet Sag. Da Povlsen vilde fra Rødding til Rangstrup, kørte jeg for ham, og Andreas Bojsen fulgte med. Vi blev borte den Tid, vi havde Udlov, og vendte saa tilbage, uden at vi havde faaet at se, hvorledes Povlsen holdt Skole; men ellers havde vi haft en fornøjelig Rejse. Folk var alle Vegne optagne af den forestaaende Krig, som med Mindet fra den foregaaende imødesaas af Sønderjyderne i Almindelighed med godt Haab om sejrrikt Udgang for de Danske.

Efter at vi vare komne tilbage, havde Andreas Bojsen Ærinde til Svejstrup, og da han hørte,

hvorledes Rejsen var gaaet, sagde han, at saa kunde vi gjerne have blevet hjemme, men sagde det paa saa mild en Maade, at det gjorde ikke noget Skaar i den Glæde, vi havde haft af Rejsen.

Da Andreas Bojsen flyttede fra Langetved Skovskole, gav Svejstrup ham følgende Vidnesbyrd:

». . . Ligesom han under sin Skolegang og Forberedelse til Konfirmation udviste Flid og Tænksomhed og et i alle Maader sædeligt Forhold, saaledes har han efter den Tid i alle Retninger fortsat, hvad der var godt begyndt. Han har stadig lagt sig efter, hvad der kunde uddanne ham til Lærer, og har efter at være overhørt og befundet vel skikket dertil i to Aar været konstitueret af Provsten for Tørninglehn Provsti Hr. Blædel til at forestaa Undervisningen i Biskolen i Langetved-Skov i Skrave Sogn.

I denne Stilling har han erhvervet sig Distriktbeboernes Velvillie og Anerkjendelse i høj Grad, og Undertegnede har som hans nærmeste Tilsynsmand med stor Tilfredshed iagttaget hans Virksomhed og dens Frugt. — Jeg tør paa Grund af mit personlige Kjendskab til ham anbefale ham til enhver, hvem det kan vedkomme, som et ungt Menneske med gode Anlæg og Lyst til Skolefaget.

Rødding Præstegaard, d. 14. August 1865.

H. Sveistrup,

Sognepræst i Rødding og Skrave Sogne.
Tørninglehn.«

Andreas Bojsen kom paa Seminariet efter Sommerferien 1865 og var ualmindelig godt forberedt, saa det faldt ham ikke vanskeligt at følge med ved Undervisningen. Det eneste, det kneb noget med, var Regning og Matematik; men ved ihærdig Flid drev han det saa vidt, at han fik ug i sidstnævnte Fag. Særlig dygtig var han til at katekisere og fik en Dag det Skudsmaal af Læreren, den bekjendte Luc. Kofoed, at han var født »Kateket«. Ved Siden af sit Arbejde i Eksamensfagene fulgte han godt med i Politikken. De fleste Sønderjyder blandt Eleverne havde kun lidt Kjendskab til de politiske Forhold i Kongeriget og læste i Almindelighed kun det i Aviserne, der angik Sønderjylland; men Andreas Bojsen holdt »Dansk Folketidende«, og den læste han grundigt, saa en af hans Kammerater sagde, at han læste den to Gange. Andreas Bojsen var af de stille; men blandt sine Kammerater kunde han være livlig og han var almindelig afholdt. I det hele tog han Tingene med Ro og bruste aldrig op. Jeg mindes ikke, at jeg nogen Sinde har set ham vred, eller at han har udtalt sig med Bitterhed mod nogen. Han var en flittig Kirkegænger og gik i Almindelighed hen og hørte Grundtvig, der prædikede i Vartou. Da han i Sommeren 1867 gik op til Eksamen var han godt forberedt, navnlig i de historiske Fag; men alligevel var han noget ængstelig for, at han ikke skulde slippe godt igjennem, hvorfor hans Fader og Søskende har søgt at trøste ham, hvilket ses af følgende Brev, der er skrevet

mellem den skriftlige og mundtlige Del af hans Eksamen.

»Kære Fader og Søskende!

Jeg blev saa glad over Eders Brev, at jeg ikke kan andet end skrive straks, ihvorvel jeg ikke kan melde noget videre om Eksamen; thi den skriftlige Del var vi saa omtrent færdige med, da jeg sidst skrev, og den mundtlige skal jo ikke begynde før Pintse, nemlig d. 11te Juni. Men jeg er særlig glad over at høre, med hvilken Deltagelse I følger mine Tilskikkelser og det Udfald, Eksamen vil faa for mig. I siger, at det gjør ikke noget, om jeg falder eller faar tredie Karakter, og det kan ikke andet end glæde mig, saa længe jeg endnu lever i det uvisse, og det maa glæde mig, hvis jeg skulde være saa heldig at bestaa med en anden Karakter — ja, det er jo den Karakter, jeg saa gjerne vilde have, og jeg kan tro, de fleste med mig, som da ikke ligefrem har en første Karakter i Udsigt «

Dette beskedne Ønske fik han opfyldt, og det var med et glad Sind han tog hjem efter endt Eksamen i Juni Maaned 1867.

Der var paa den Tid Overflod af Lærere, fordi der var saa mange Sønderjyder komne hertil, dels Lærere, der var blevne afsatte af Tyskerne og dels unge, der paa Grund af Standsningen af det danske Seminarium i Tønder var tagne her over paa denne Side Grænsen for at uddanne sig til Lærere. Det var saaledes ikke let at faa Plads som Lærer; men Andreas Bojsen fik dog snart en Huslærer-

plads hos Gaardejer Jens Frederik Jensen i Asnæs i Odsherred. Det var efter den Tids Forhold en meget oplyst Bonde, og navnlig var han godt hjemme paa Politikkens Omraade. I Holbæk-Posten fra 15. Aug. 1895 fik han følgende Omtale:

»En af Holbæk Amts politiske Veteraner, nemlig forhenværende Gaardejer i Asnæs, Jens Fr. Jensen, er afgaaet ved Døden, 71 Aar gl.

Den afdøde var en for sin Tid sjælden vel oplyst Bondemand, stærkt politisk interesseret og Deltager i Frihedslivet og det hjemmepolitiske Arbejde fra Grundlovens første Tider og indtil for ikke mange Aar tilbage. Hvem der, som vi, ikke faa Gange har haft Lejlighed til at høre J. Fr. Jensen fortælle om sine Erindringer og Oplevelser fra den politiske Kamptid i Halvtredserne og Tresserne vil vide, at den Mand havde fulgt godt med og forstaaet, hvad der foregik i det offentlige Liv. Det var den gamle Bondevennebevægelse, der havde givet J. Fr. Jensen sin politiske Daab, saadan som den levede i hans Hjemegn i Kundby i hans Ungdom. «

Hos denne Mand kom altsaa Andreas Bojsen til at bo, og det er let forklarligt, at det var baade fornøjeligt og lærerigt for ham at komme til at omgaas en Mand, der var saa kundskabsrig paa et Omraade, hvor Andreas Bojsen ikke kunde være saa godt hjemme trods sin ihærdige Læsning af »Dansk Folketidende«.

Det var ikke blot J. Fr. Jensens Børn, han kom til at undervise her, men ogsaa enkelte andre fik

Lov til at sende deres Børn til ham, saa det var Begyndelsen til den Friskole, der senere rejstes i Høve, Asnæs Sogn.

En anden Mand, som Andreas Bojsen kom meget sammen med paa den Tid, var Lærer Rosendahl i Høve Skole, som ikke ligger ret langt fra J. Fr. Jensens Gaard. Han var ligesom J. Fr. Jensen en ivrig Politiker og førte ofte Ordet ved politiske Møder; men han var tillige en dygtig Skolemand, der var imod Ramseriet og derfor gav de Børn fri for Udenadslæren, hvis Forældre vilde give Tilladelse dertil; men de fleste syntes, det var godt, at deres Børn lærte en Del udenad, og Rosendahls Skole blev derfor væsentlig ved det gamle i det Stykke.

Friskolen var den Gang noget helt nyt i Ods herred, og baade Præster og Lærere i Almindelighed var imod den; men Lærer Rosendahl dannede en Undtagelse, og han sendte sin ældste Søn i Skole hos Andreas Bojsen, for at Folk ikke skulde holde sig tilbage fra at benytte Friskolen af Hensyn til ham.

I Foraaret 1869 blev Andreas Bojsen indkaldt til Militærtjeneste, og hans Virksomhed i Asnæs blev derfor ikke af lang Varighed; men den havde dog slaaet saa dybe Rødder, at den senere kunde fortsættes. I Asnæs holdt han første Gang Jul udenfor sit Hjem, og Juleaften 1868 skrev han følgende Brev:

»Kjære Fader og Søskende!

»Et andet Aar kommer der en anden Juleaften«, plejer vi at sige hjemme hos os, og de Ord randt

mig i Tanker i Aften, lidt inden Julenadveren kom paa Bordet; thi det er jo første Gang, det træffer ind for mig at holde Jul i fremmed By. Vi mener jo med det ovennævnte Udtryk, at fra den ene Juleaften til den anden kan der ske mange Forandringer, og hvor kort en Tid det end er, saa forholder det sig dog saaledes, der kan ske mange Forandringer i Løbet af et Aar baade med en selv og i sit Forhold til andre Mennesker. Det var ogsaa almindelig Tale, da jeg var hjemme: »Mon vi skal være samlede alle til næste Juleaften«. I flere Aar skete det; men det varede jo ikke saa ret længe, inden der begyndte at ske Forandringer i dette Stykke. Vor Moder rev Døden fra os først, og dernæst tog den Hans; jeg og Maria har Rummet adskilt fra Hjemmet, saa der er gjort et ikke lidet Skaar i Familie kredsen, der plejede at være samlet hver Juleaften om ét Bord i ét Hus.

Mens vi er her i Verden, kan de, som elsker hinanden, ikke altid være sammen, der er saa meget, der kan adskille, og tilsidst har Døden et uafviseligt Krav paa os alle, som det ikke kan nytte at sige nej til.

Det er vemodigt at skilles ad
for dem, der gjerne vil sammen være,
Men, Gud ske Lov! i Vorherres Stad
for evig samles de hjertenskære.

Det er den store Trøst, som er omtalt i dette Salmevers, at Gud har givet os det usvigelige Haab, som aldrig kan briste, at i Himlen hist vil Vorherre for evig samle de hjertenskjære, saa at de

aldrig mere skal adskilles. Det er derfor Hovedsagen for os at styre vor Kaas saaledes, at vi ved vor timelige Ende kan havne i Himlen, i Vorherres Stad. Derfor raader vi jo selv; thi vel kan vi ikke ved vor egen Magt (den er kun svag) tiltvinge os Ret og Adgang til Himlen; men Vorherre vil heller ikke tvinge os til sig, han vil have vort Hjertes fri Ja, saa i dette Stykke kommer det an paa os selv. Giver vi ham dette vort Ja, som vi alle har gjort ved vor Daab, og vedbliver at lade ham beholde det, saa vil han ogsaa ved den Helligaand, formedelst Jesus Kristus, føre os frem til Salighed, hvormeget der end vil forhindre det. Af dette, af disse Hindringer, er der jo saare mange, fordi vi er fødte med en syndig Natur, af Kjød. Vorherre har givet os Troen paa Syndernes Forladelse, og holder vi kun fast ved den Tro, skal det ogsaa vise sig engang, at Vorherre ikke vil gjøre den til Skamme, men formedelst sin ubegribelige Kjærlighed aabne os Porten til Paradiset, hvor han vil forene os med alle i Kristus og omskifte vor Tro med Beskuelse. Vor Vej til Himlen er da med Vorherre til Ledsager en Sejrsvej, der fører sikkert til Maalet, saa opgiver vi kun ikke Troen og Striden — Troens Strid — der er uundgaaelig formedelst vor syndige Natur og den syndige Verden, vi lever i, da skal vi ogsaa engang komme til at holde Jul i Himmelby heroventil. Dertil hjælpe os Gudfader i Himlen formedelst Jesus Kristus ved Gud den Helligaand!«

Den i dette Brev nævnte Broder, Hans, var med i Krigens 1864, og efter sin Hjemsendelse blev han brystsvag og døde i Septbr. 1868.

Da Andreas Bojsen i Sommeren 1869 var Soldat i Kjøbenhavn, fik han Tyfus og laa i lang Tid paa Garnisonshospitalet; men blev dog rask igjen. Om Efteraaret blev han permitteret og kunde nu atter tage fat paa Skolegjerningen.

Han kom til Vindehilsinge Friskole, og medens han var der, grasserede baade Hals-syge og Mæslinger der paa Egnen i den Grad, at Lægerne maatte tilkalde Hjælp af Læger andensteds fra, og af Bojsens Breve fra den Tid sér man, at det greb ogsaa stærkt ind i hans Skolegjerning, da flere af hans Børn var syge, og nogle afgik ved Døden. Her i Vindehilsinge holdt han Aftenskole for den konfirmerede Ungdom og arbejdede efter Omstændighederne saa godt, han formaaede.

Det var Bestemmelsen, inden han rejste fra Vindehilsinge til Mønstring i Sommeren 1870, at der, medens han var borte, skulde bygges en ny Skole; men derom kunde vedkommende Beboere ikke enes den Gang, og Bojsen kom derfor ikke tilbage, men kom til Gammelby, Læborg Sogn, hvor han underviste N. J. Termansens og flere Familiers Børn.

Her blev han til Efteraaret 1874, da han tog paa Askov Højskole. Det sidste Par Aar, han var i Gammelby, og mens han var paa Askov, var han noget brystsvag; men da han i Regelen befandt sig nogenlunde vel og kunde røgte sin Gjerning, tog han mod et Tilbud fra C. Appel, Rødning Høj-

skole, om at blive Lærer hos ham. Han tiltraadte Pladsen først i Maj 1875; men allerede sidst i Juni blev han syg og kunde ikke holde Skole mere. Hans Sygdom var ikke smertefuld; men Kræfterne tog stadig af, og den 23. Juli 1875 sov han stille hen.

Andreas Bojsen var ikke af dem, der vakte Opsigt, hvor han kom frem, da han færdedes stille og rolig, men han arbejdede for det bedste, der var oppe i vort Folk, og blev hans Arbejdstid end kun kort, saa er hans Arbejde sikkert blevet til Velsignelse baade for ham selv og dem, han arbejdede iblandt.

L. K. Birkedal.

MINDETALER

LIGPRÆDIKEN

OVER

JØRGEN BOISENS KONE ELSE KATRINE

F. GANDERUP

I RØDDING KIRKE 2. JUNI 1866

Intet Kjød skal rose sig for Gud; — men den, som roser sig, rose sig i Herren«, — skriver Paulus (1 Cor. 1, 31).

Naar vi se hen til, hvad et Menneskes Endeligt er, skal vort Kjød vel bare sig for Selvros. Hvor bliver den Unges Skjønhed, den Stærkes Kraft, den Driftiges Dygtighed af, naar Døden sætter sit Mærke paa En af os? Saa blegner Kindens Rose; saa slukkes Øjets Ild; Haanden synker, og Foden vil ikke bære.

Ak, hvad er saa et Menneske? Som Græs, der staar grønt idag og imorgen ligger bleget til Høj!

Men saalænge vi færdes her mellem hverandre, er der dog stor Forskel paa os. En faar et, en Anden et andet Fortrin; og hver er glad ved sit; hver har sin Ros iblandt sine Medmennesker.

Klæder det nu ikke Nogen at rose sig selv, saa skal dog hver beholde den Ros ham tilkommer, og naar han dør, skal den stadfæstes ham i Eftermælet.

Saaledes ogsaa denne Kvinde, der har været en

god Datter og Søster, en god Hustru og Moder, har gennem 3 Snes Aar levet her i hendes Fødeby og efterladt et godt Minde.

For Gud — skal — skriver Apostelen — intet Kjød rose sig. Der er Intet, hvori et Menneske kan maale sig med Gud. Men naar En overgaar sine Medmennesker, saa ligger det nær nok, at »rose sig for Gud« som den, der ikke er som de andre Mennesker. — Det duer ikke! Hvad vi er og hvad vi har, det er altsammen os skjænket og givet, enten det er legemlige Fortrin eller sjælelige Evner, enten det er Dygtighed eller Dyd. Men overfor Giveren sømmer det sig ikke Modtageren at rose sig af Gavens Størrelse. —

Brugte vi endda saa Guds Gaver, saaledes som vi burde! — Men »den Ros fattes os« saa mangefold. —

Gud har skikket Bud mange Gange og paa forskellige Maader for at berede den kjære Heden-gangne paa hendes Bortgang. — Hun har tænkt paa det, der mødte hende; hun har spurgt efter Frelsens Vei; det har været hende magtpaaliggende, at hun maatte reddes som en Synder ene kan reddes — ved Guds Naade.

Men deraf kan hun ikke rose sig for Gud.

Det var dog sandelig heller ikke Noget at rose af, at man gjerne vil frelses og nødig fortæbes.

»Men hvo som roser sig, rose sig i Herren« — vedbliver Apostelen. — Og naar vi ellers kunde være i Tvivl om, hvad der menes dermed, saa kan vi lære det af den samme Apostel,

der ligeoverfor de Modstandere, han havde at maale sig med, vel kan beraabe sig paa sine Syner og Aabenbarelsen, paa sit Arbejde og dets Frugt; — men som dog gjør dette modstræbende og tilføier, han vil helst rose sig af sine Skrøbeligheder, for at Kristi Kraft kan bo i ham. — (2 Cor.). — Denne samme Paulus skriver ogsaa til Galaterne (6, 14): »Langt være det fra mig, at rose mig uden af Vor Herres Jesu Kristi Kors, med hvem Verden er mig, og jeg Verden korsfæstet«.

Det er da saaledes, Apostelen vil, vor Ros skal være, at vi sige: Rose sig hvem der vil af sine Dyder og Fuldkommenheder: jeg vil rose mig af, at jeg har en Gud, som er al Barmhjertigheds Fader, at jeg har en Frelser, som er fuld Forsoning for mine Synder og Seirherre over min Død; jeg har en hellig Aand over mig, der trøster mig i al min Nød, har indført mig blandt Herrens Folk og holder mig med dem ilive ved hans Ord. Naar mine Synder trykke mig, saa gaar jeg til min Frelser; naar Sygdom og Trængsel falder over mig, gaar jeg i hans Navn til min himmelske Fader; naar Sorg vil nedbøie mig, søger jeg til Trøsteren om Raad og Hjælp. — Og saaledes har jeg trods min Uværdighed og min Skrøbelighed i Grunden gode Kaar.

Det stemmer med hvad Herren ved Profeten Jeremias (9, 22. 23) lod forkynde Israel: »Den Vise rose sig ikke af sin Visdom, den Stærke rose sig ikke af sin Styrke; den Rige rose sig ikke af sin Rigdom, men deraf rose hver, som vil rose sig,

at han kjender mig med Forstand, at jeg er Herren, som øver Kjærlighed, Ret og Retfærdighed paa Jorden; thi deri har jeg Velbehag varsler Herren«.

Det kan vi da forstaa ud af alt dette, at ingenlunde har Vorherre Behag i, at vi idelig klynke og klage enten over vor Skyld eller over vor Lod. Nei, han vil, vi skal være frimodige og kjække og løfte vore Hoveder og hæve vor Røst til freidig at berømme Ham, der gjør Alting vel, og prise vor Lykke, at vi har faaet Lod med dem, der retfærdiggjøres af Naade for Jesu Skyld.

For Gud ☩: ligeoverfor Gud har vi da Intet at rose af. Men ligeoverfor den blinde og vantro Verden maa vi rose os i Vorherre. Det bliver til Hans Ære! —

Saa vil vi da Venner, som er samlede i denne Dags sørgelige Anledning, hverken beflicte os paa at berømme den Hedengangne eller rose hendes sagtmodige og taalmodige Husbond og hendes Børn, der bar de trange Tiders Trængsel med hende; — heller ikke vil vi fylde Huset med Klager og Taa-rer over hvad her er sket.

Nei, vi vil med dem, som dele Kristnes Tro og Haab, rose os i Herren; — at vi har — som Psal-
misten synger — en Gud til megen Salighed, — at hos den Herre, Herre, er Udgang fra Døden.

Med ham overvinde vi alle vore Fjender; med ham overstaa vi Døden og gribe det evige Liv.

Ja dertil ere vi kaldte! Det er Noget, der er værd at rose af. Amen!

H. Sveistrup.

MINDEORD

OVER

UNGKARL HANS BOISEN

30. SEPTEMBER 1868

Som Sol gaar ned bag Lunden
 I Havet lyseblaat
 I Sommer-Aftenstunden,
 Mens Fugle kvidre smaat,
 Saa gaar den Sjæl til Hvile
 Ifærd med sødt at smile,
 Som føler, i sit Ord
 Hos os Vorherre bor!

Det er et saare venligt Billed, Skjalden har malet os til at afbilde en Sjæls Afsked fra denne Verden, ved at vise os den som en stille Sommer-Solnedgang. Da er der en mild Fred udbredt over Naturen, og Fuglekvidderen sender en Afskedshilsen efter den synkende Sol, hvori den ligesom stemmer Tonen og lægger den tilrette til den Jubelsang, hvormed den næste Morgensol skal bydes velkommen. — Og det bliver ikke mørkt: Natten er lys og kort tillige; kun en liden Stund bliver Solen skjult for vore Øjne, for atter at straaale i Glands.

Men har dette Billed ogsaa Sandhed? Er et Menneskes Død da ogsaa virkelig saadan? Hvi

da grue for Døden, hvi hænge saa ved dette Liv? — Ja det kommer af, at Døden synes en seirrig Fjende; og var det virkelig sandt, at den vandt Seir, saa maatte vel Gru og Forfærdelse være over hvert Menneske for den Time, da den aarlange Kamp mellem Liv og Død endte med den Sidstes Seir. — Og ikke sandt: hvis vi saa paa den synkende Sol med den Forestilling, at den kom aldrig op mere, da skulde vi jamre og grue og ikke smage Sommeraftenens Fred ved Solnedgang. — Var Døden virkelig, hvad den synes at være, Seirvinderen, da havde vort Liv her tabt sin Betydning, saa blev det fortvivlet at staa og gaa her med aabne Øine, og den blev den kloge, der lukkede Øinene for Virkeligheden og legede med Livet, saa han afvandt det den størst mulige flygtige Lyst. Daarskab blev det da, hvad vi dog synes, vi føle er det Rette, at føre et ædet og kjærligt Menneskeliv, at opoffre sig for hvad der er stort sandt og godt. Daarskab blev baade Tro og Haab og Kjærlighed. Men nei! Gud være lovet! Døden er ikke i Sandhed Seirvinderen. Den er kommen ind i Verden med Løgnen, hvis ægte Broder den er, og de arbeide sammen i fælles Fjendskab mod Liv og Sandhed. Lykkes det disse Menneskenes Fjender at faa et Menneske saa bedaaret, at han tager Skin for Virkelighed og gaar i Pagt med Skinnet, da falder han i Fjendevold, og da bliver Døden hans Overmand. Men lige saa vist som det er kun Bedrag, naar det ser ud for Menneske-øine, som vor Fred og Lykke ligger i, hvad vi eie

af denne Verdens synlige Herlighed, hvor meget vi kan erobre af det, der kan maales eller veies eller tælles, — ligesaavist er det ogsaa kun Bedrag med den Ulykke og Undergang, Døden peger paa for os i de brustne Øine, det standsede Hjerteslag, den lammede Tunge, Haand og Fod. — Nei, kun det i Skinnet, i Løggen fangne Menneskeliv har Døden Magt over, ikke over det i Sandheden frigjorte; og som Kristus har frigjort os fra Løgnens Trældom, har han ogsaa friet os fra Dødens Overmagt. Har derfor hans Ord, hvori han boer hos sin Menighed, Troens Ord, som er Sandheden, faaet Rum i vort Hjerte, saa er vort Liv en Virkelighed, vor Død et Skin; og naar Døden vil forfærde os ved at pege paa sin Magt til at nedbryde, saa sig vi: Vig bort! Jeg forsager med Løgneren alt hans Medfølge og dermed ogsaa dig du grimme Død, jeg kender din Overmand: han er min Herre og min Ven; med ham har jeg Forbund, min Sjæl er i hans Haand, der kan du ikke røre mig. —

Saa lad da Døden have, hvad der kun var Skin i Hans's Liv; — sligt er der meget af i Enhvers; men hvad der var virkelig Liv, var Sandhed i ham, det har Døden ingen Magt over. Det er udløst af Fængsel, det er gaaet ind til Fred i Vorherres Jesu Navn, — og hans Bortgang skal for dem, som elskede ham, staa i Mindet omkringset af det dejlige Billed:

Som Sol gaar ned bag Lunden . . . o. s. v. —
Amen!

H. Sveistrup.

VED
 ANDREAS BOJSENS
 JORDEFÆRD

28. JULI 1875

»Salige ere de Døde, som dø i Herren herefter; ja Aanden siger, at de skal hvile af deres Arbejde, men deres Gjerninger følge med dem«. (Aab. 14, 13). Saaledes staa der i Apostelen Johannes's Syners Bog. Og Røsten, som udtalte disse Ord, var en Røst fra Himlen, en Englerøst. Den Bog i vor hellige Skrift, hvori Røsten er optegnet, kaldte vore Fædre Aabenbaringsbogen, fordi den fra Ende til Anden indeholder profetiske Fremblik gjennem Tiderne til Verdens Ende, og Indblik i den skjulte Verden, der omgiver os, i Englehjemmet, i de store lyse Aanders Bolig, der som Herrens Tjenere staa for hans Aasyn, vogte paa hans Vink og udføre hans Villies Beslutninger. Det er tilvisse kun lidt, vi forstaa at tyde af denne Bog; thi hvert profetisk Syn og Ord er altid dunkel, indtil de opfyldes. Naar jeg imidlertid har tænkt lidt nærmere over de skønne Ord, jeg har nævnet, saa har det været for mig, som om jeg hørte en Jubelrøst fra Englenes Kor over, at Døden nu havde tabt sin Braad og Helvede sin Sejer. Vi vide det af Apostlenes

Vidnesbyrd, at Englene er sendt til Tjeneste for deres Skyld, som skulde arve Saliggjørelsen, det vil sige: hele det faldne Adams Kjøn. Vi vide af vore hellige Skrifter, hvorledes de har fulgt de faldne Menneskebørn og været med som Guds Sendebud ved hvert et stort og helligt Optrin i Slægtens Levnetløb. Vi kan tænke os, synes mig, at det har været ogsaa for dem et Sørgesyn at see den grumme Døds Herredømme over de stakkels faldne Menneskebørn, at see det Mørke, der dækkede deres Udgang af Livet i Støvet, den Gru, der hvilede over Graven, et Mørke og en Gru, som Stjernen i Israel langtfra formaaede at gjennemlyse og bortmane. Vi vide ogsaa af Apostlenes Vidnesbyrd, at Englene begjære at skue ind i den store, hellige Hemmelighed, hvorledes, ved Guds Søns Kjødpaatagelse, hans Blods Udgydelse paa Korset, hans Død og Opstandelse fra de Døde, vor Frelse blev fuldbragt, vor Synd forsonet, vor Død overvundet, vor Børneret hos Gud gjenfundet. Men hvad ej Engle kunde udgrunde, stod der nu som en Kjendsgjerning, klar som den lyse Dag, og derfor er der Jubel i Englekor, derfor kan de ikke tie, derfor raaber Røsten fra Himlen det store Budskab ud over Verden: Nu kan de, der dø i Tro paa Herren, dø salige, nu er Adgangen til den store Sabbats-Hvile, som er Guds, aabnet for Menneskebørnene, nu kan de gaa fra Striden til Freden, fra Møjen til Glæden; de kan hvile fra Arbejdet, fra Møden, men deres Liv bevare de, deres Gjæringer følge med dem. Nu kan vi nok

vide, at Røsten fra Himlen ikke paa Verdens Vis vil rose de menneskelige Gjerninger, som om det var dem, der skulde være Nøglen til det salige Fredens og Hvilens Sted i Guds Himmel. Nej, men Englerøsten vil sige det samme, som Vorherre sagde, den Gang de spurgte ham, hvad de skulde gjøre for at arbejde Guds Gjerning: det er Guds Gjerning, at I tro paa den, som han udsendte. Denne Tro skjænker »Syndernes Forladelse«, der »Rosen udelukker« og »Himlens Dør oplukker« den giver Vorherre Raaderum til at gjøre sine Gjerninger i Menneskehjertet og Menneskelivet, og disse Gjerninger følge Mennesket som Troens og Naadens salige Frugt i Evighed.

Naar vi saaledes fæste Synet paa den store Sandhed, at Æren tilhører Gud og Vorherre Jesus Kristus, saa kan vi godt baade nævne og glæde os ved, hvad der i et Menneskeliv er eller har været, af godt, elskeligt og priseligt.

Og saa kan vi godt lade vort Hjerte raade og udtale vor Glæde og Tak for det, der blev givet os i det Menneskeliv, hvis Løbebane her er sluttet. Vi kan sige med Sandhed, at Andreas Boisen bar rige Naadegaver fra Gud i et ringe Redskab, et saare svagt og skrøbeligt Legeme. Vi kan sige med Sandhed, at hans Liv viste os, at »Aandens Frugt er Kjærlighed og Fred, Taalmodighed og Mildhed, Sagtmodighed og Trofasthed«. Det kan hans Fader vidne, hvor han var en god Søn, sine Forældres Glæde, det kan hans Søkende vidne, hvor han var en kjærlig Broder, Vennerne, hvor

han var en trofast Ven. Og vi, i hvis Huse han i de sidste Aar har vandret, vi kan vidne, hvorledes hans fredelige og stille Gang der i alle Maader var til Velsignelse. Vi, hvis Børn han underviste, kan vidne, hvor han i den Henseende gjorde en stor og god Gjerning for os og dem. Derfor er vi komne hid for at følge hans Støv til sit sidste Hvilested, fordi vi alle føle, at vi har en hjertelig Tak at yde for, hvad han var for os og vore Børn, og de af vore Husfolk, som ikke kunde være her legemlig tilstede, de er i den vemodige Tanke samlede med os. Jeg for min Del skal sige, at i mit Hus har Alle, fra den Gamle paa Gravens Bred, til det mindste Barn, omfattet ham med inderlig Kjærlighed og følt, at hans Færd i Huset var dem til Gavn og Glæde, og det samme Vidnesbyrd vil han have hentet sig i de andre Huse, hvor han færdedes som Lærer og som Ven.

Siger Gud og Faderen Tak for Alting i Vorherres Jesu Navn, det er Apostelens kjærlige Raad til de Kristne. Og det Raad vil vi ogsaa følge her, vi vil sige Dig vor Gud og Fader! Tak i Jesu Navn for, hvad Du gav os i hans Liv, og Tak vil vi sige Dig, fordi Du nu har endt hans tunge Strid og kaldt ham hjem til den store Hvile, der er redet til for Guds Folk, og kan vi end ikke sige denne Tak med Glæde, fordi Skilsmisken altid er forenet med Sorg og Savn, saa tag imod den, som vi kan bringe den med Vemods- og Taarerøsten; vor Tro er vistnok skrøbelig, men vi tro dog ærlig, at hvad Du har gjort, er i alle Maader det bedste.

Den sidste Gang Boisen og jeg saae hinanden, endte vi med at samles i Bekjendelsen af vor Barne-Tro og bede de Kristnes Barnebøn i Jesu Navn. Saa lad nu ogsaa denne Tro og denne Bøn lyde over hans Støv, inden vi følger det til sit sidste Leje.

[Derpaa Troen og Fader Vor.]

N. J. Termansen.
